

धर्मरत्न वज्रचार्य सुरत श्री महाबिहार

II-154

अमरकोस

अमरकोस

राम

॥ अं को ॥

॥ १ ॥

ॐ नमः सर्वज्ञाय ॥ यस्य ज्ञानं दयासि शौर्याधम्या नद्या गुणाः सेवता
मक्षयो धीरा मश्रेये रा मृता यव ॥ १ ॥ समाह्वान्य तत्राणि संक्षिप्तेः प्रति सं
स्तुतेः ॥ सम्पूर्णं मुच्यते वर्गेर्नामलिङ्गानुशासनम् ॥ २ ॥ प्रायशो रूपभेदेन
साहचर्यात् कृत्रावेत् स्त्रीपुंनपुंसकं ते यं न द्विषेष्ट विधेः कवित् ॥ ३ ॥ नेत्र
ख्यानाय न द्वेक्षाने कशेषो न संकरः ॥ सतो न भिन्नलिङ्गानामनुक्तानां कथा हते ॥ ४ ॥
त्रिलिङ्गां त्रिधितिपदं मिधुने नु च योरिति ॥ निषिद्धलिङ्गं शेषार्थत्वं तथादिनपूर्व

क ॥ ५ ॥ स्वरययं स्वर्गनाक त्रिदिव त्रिदशालयाः ॥ सुरलोको यो दिवौ द्वे स्त्रियां क्ली
वे त्रिपिष्टयम् ॥ ६ ॥ अमरानिर्जर देवास्त्रिदशा विउधाः सुराः ॥ सुपर्वाणां सुमन
सास्त्रिदिवेशा दिवौ कसः ॥ ७ ॥ आदित्येया दिवि प्रदोले वा अदिनि नन्दनाः ॥ आदि
त्यान्त भवोऽस्वप्ना अमर्त्या अमृतांधसः ॥ ८ ॥ वर्हिर्मुखाः कतुभुजो गार्वाणा दानवा
रयः ॥ वृक्षारका देवतानि पुंसि वा देवताः स्त्रियाम् ॥ ९ ॥ आदित्यविश्ववसवः सु
पिताभा सुराः निलाः ॥ महाराजिक साध्याश्च रुद्राश्च गणा देवता ॥ १० ॥ विषाधरोष्मरो

॥ अक्षो ॥ यक्षरक्षोगधर्वकिन्नाः ॥ पिशाचोऽप्युक्तः सिद्धो भूतोऽपीदेवयोनमः ॥ ११ ॥
 ॥ २ ॥ असुरादैत्यदैतेयदनुजैश्चारिदातवाः ॥ शुक्रशिष्यादितिमुताः सवेदेवाः सु
 रद्विषः ॥ १२ ॥ सर्वतः सुगतेष्वक्षो धर्मराजस्तथागतः ॥ समन्तभङ्गो भ
 गवान्मन्त्रजित् लोकजिज्जिव ॥ षडभिज्ञो दरावलो ह्यवादीतिनायकः ॥
 मुनीन् दृष्ट्वा दशस्मा मुनिः शाक्यमुनिस्तु यः ॥ १४ ॥ स शाक्यसिंहः सर्वार्थसि ॥ रामः ॥
 दः सौमोदनिश्चयः ॥ गौतमश्चार्कवधुश्च मायादेवीसुतश्च सः ॥ १५ ॥ ब्रह्मात्म ॥ २ ॥

भूः सुरज्येष्ठः परमेष्ठी पितामहः ॥ हिमरायगर्भो लोकेशः स्वयं भुञ्जतुरा न
 नः ॥ १६ ॥ धाता त्रयोनिर्द्विहो विविञ्चिकमलासनः ॥ त्र्यष्टा प्रजापति
 र्वेधाविधाता विश्वस्तु विधिः ॥ १७ ॥ विश्ववक्त्रश्चतुर्बाहुयज्ञभागो हरो ह
 रिः ॥ विष्णुर्गारायणस्तुलो वैकुण्ठो विजयस्त्रवाः ॥ १८ ॥ दामोदरो हृषीकेशः
 केशवो माधवस्वभूः ॥ देवस्यारिः सुराडशकाक्षो गोविन्दो गरुडध्वजः ॥ १९ ॥ श्री
 ताम्बरोऽसुतः शांभो विश्वको नो न नार्दनः ॥ उषेडश्चावरजश्चक्रप्राणिश्चतुर्भु

३५०
॥ ३ ॥

नः॥ पद्मनाभो मधुरिपुर्वासुदेवस्त्रिविक्रमः॥ २० ॥ देवकीनन्दनशौरिः
श्रीपतिः पुरुषोत्तमः॥ वनमाली वलिधंसा कंसारातिरधोक्षजः॥ विश्व
म्भरः कैटभजिद्विषुः श्रीवत्सलांछनः॥ २१ ॥ वसुदेवो मयजनकः सरस्वा
नकण्डुभिः वलभद्रः प्रलंबघ्नः वलदेवो व्युताग्रजः॥ २२ ॥ रेवतीरमनोरा
मः कामपालो हलायुधः॥ नीलान्वरो रौहिणीयस्त्रालाङ्गो मुशलीहती स
कर्षणः सारपाणिः कातिंदीभेदनो वलः॥ २५ ॥ मदनाममथोभारः प्र

गमः
॥ २ ॥

शुभोमानकेतनः॥ कन्दर्पोदर्यकोतनः कामः पञ्चशरः स्मरः॥ २६ ॥ सम्भरा
विर्मनमिजः कुसुमेशुरगानयनः॥ पुष्पधन्वारतिपतिर्मकरध्वजआत्मभूः॥
मनीभूविश्वकेतुश्चकुसुमायुधहृदयो॥ २७ ॥ ब्रह्मसुविश्वकेतुस्यादनिरुद्ध
उषापतिः॥ लक्ष्मीपद्मालयापद्माकमलाश्रीहरिप्रिया॥ २८ ॥ इन्दिरालोक
मातामाक्षीराक्षितनयारमाः॥ २९ ॥ शंखोलक्ष्मीपतिः पान्चजन्यश्चक्रमुद
र्शनः॥ कोमोदकीर्णदाखण्डनदकः॥ कोसुभोमणिः॥ ३० ॥ गरुत्मान् गरुड

॥ ३१ ॥ कोऽस्माक्ष्यो वै न ते यः स्वगेश्वरः ॥ नागात्तको विष्णुरथः सुपर्णाः पन्नगाशानः
 ॥ ३२ ॥ शंभुवीशः पशुपतिः शिवः श्रुती महेश्वरः ॥ ईश्वरशर्वईशानः शंक
 रश्च उशेखरः ॥ भूतेशः स्वराडपरशुर्गिरिशो गिरिशो मृडः ॥ मृत्युजयः कृत्तिवा
 साः पिनाका प्रमथाधिपः ॥ ३३ ॥ उग्रः कपर्दिश्चाकराडः शीतिकागठः कपाल
 भृत् ॥ वामदेवी महादेवी विरूपाक्षस्त्रिलोचनः ॥ ३४ ॥ कृशावरेणः सर्वज्ञो
 धृजटिर्नाललोहितः हरः स्मरहरो भर्ग्यस्त्यक् कस्त्रिपुरातंकः ॥ ३५ ॥ गङ्गा

॥ रामः ॥
 ॥ ४ ॥

धरोऽश्वकरिपुः कृतधंसा वृषध्वजः ॥ वीमकेशो भवो भीमः स्यात्गुरुड
 उमापतिः ॥ ३६ ॥ अर्हिवृद्धाः कृमूर्तिश्च गजारिश्च महानटः ॥ कपर्दीस्य
 जटाजूटः पिनाकोऽजगबंधुः प्रमस्थाः स्युः पारिवदा ब्राह्मीत्याद्यास्तु
 मानरः ॥ ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा ॥ वागही च तथेन्द्राणी
 चामुगडामप्रमानरः ॥ विभूतिर्भूतिर्देवैर्धर्म्यमणिमादिकमष्टधाः ॥ अशि
 मा महिमा चैव गरिमालघिमा तथा ॥ प्राप्तिः प्राकाम्यमामित्वं वशिष्टं च

॥ अको ॥

॥ ५ ॥

सिद्धयः ॥ उमाकात्यायनीगोरीकालीहेमवतीश्वरी ॥ शिवाभवानीरुद्राणी
सर्वाणीसर्वमंगला ॥ अथर्गापार्वतीउर्गामृडानीचण्डिकाचिका ॥ आर्यादा
क्षायणीवैवगिरिजामेनकात्मजा ॥ विनायकोविघ्नराजद्वैमातुरगणाधिपः ॥
अप्येकदत्तहेरम्बलम्बोदरगजाननाः ॥ कार्तिकेयोमहासेनः शरजन्माश्रज
ननाः ॥ पार्वतीनन्दनः स्कन्दः सेनानीरग्निभूर्यहः ॥ वाजलेयस्तारकजिघ्रि ॥ रामः ॥
शाखशिखिवाहनः ॥ वारमातुरः शक्तिधरः कुमारः कौचदारणाः ॥ इत्येव ॥ ५ ॥

रत्नानामघवान्विडोजाः पाकशासनः ॥ वृद्धश्रवाः सुनामारः पुरुहूतः पुरंदरः
जिह्मर्लेखर्षभशक्रः शतमसुर्दिवस्यतिः ॥ सूत्रामागोत्रभिद्वज्रीवासवोद्वनहा
वृषाः ॥ वासोष्यतिः सुरपतिर्वलारातिः शचीपतिः ॥ जम्भभेदाहरिहयः स्वारा
गनमुचिस्तदनः ॥ संक्रन्दनोऽश्ववत्सुराषारमेघवाहनः ॥ आखरातलः सह
स्नाक्षः ॥ अमुक्षानस्यनुप्रिया ॥ ४७ ॥ पुलोमजाशचीडाणीनगरीत्वमरावती
हयउच्चैः श्रवाः स्रुतोमातलिर्नन्दनवनं ॥ ४८ ॥ स्यात्स्यामादोवैजयन्तो जयन्तः

॥ अंको ॥

॥ ६ ॥

पाकशासनिः। ऐरावतोऽभ्रमातङ्गैरावणाभ्रमुवल्लभा ॥ ४८ ॥ क्रादिनीवज्र
मन्त्रीस्यात्कलिशंभिदुरंपविः। शतकोटिः स्वरुः शम्भोदम्भोलिरशनिर्द्योः ॥ ४९ ॥
व्योमयानंविमानोस्त्रीनारदाद्याः सुरर्षयः। स्यात्सुधर्मादेवसभायास्तुषम
वृत्तं सुधा ॥ ५० ॥ मंदाकिनीवियङ्गं गास्वर्गादीसुन्दरीर्धिका। मेरुः सुमेरु
हेमाडीरत्नसानुः सुरालयः ॥ ५१ ॥ पञ्चैते देवतरवोमन्दारः पद्मिजातकः स
नानः कल्पवृक्षश्च पुंसिवाहरिचन्दनं ॥ ५२ ॥ सनत्कुमारो वैधात्रः स्वर्वेद्या

शमः

॥ ५३ ॥

वशिनीसुतो। नासत्यावशिनीदम्बावाशिनेयौ च ता उभौ ॥ ५४ ॥ स्त्रियां वज्र
स्य अरसः स्वर्वेशपा उर्वशी मुरवाः हाहारु रूश्चैव माया गंधर्वास्त्रिदिवौ कसा
म् ॥ ५५ ॥ अग्निर्वैश्वानरो वह्निर्वाति होत्रो धनं जयः। कृपीटयोनिर्ज्वलनो जा
तवेदाम्नस्तनयात् ॥ ५६ ॥ वह्निर्धुष्मा कृत्स्नवत्मा शोचिः केश उषर्बुधः। आश्र
या शो वृहद्गात्रः कृशात्रः पावको नलः। रोहिताश्वो वायु सरवाः। शिखावानाशु
पुक्षणिः। हिरण्यरेता कृतधु दहनो हव्यवाहनः। सप्तार्चि दधुनाशुक्रश्चि

॥ अको ॥ त्रभातुर्विभावसु ॥ अविरपि नमोर्वसु वाडवोवडवानर ॥ ५८ ॥ वहेर्दयोर्जा
 लकीलावर्विहेति शिरसास्त्रियां ॥ त्रिषु स्फुल्लिङ्गोत्रिकणाः संतापैः संतरः स
 मो ॥ ६० ॥ धर्मराजः पितृपातिः समवर्त्तयिरेवरात् ॥ कृताज्ञो यमुना भ्राता राम
 नो यमराट् यमः ॥ कालोदराडधरः ॥ आद्रदेवो वै वसुतोत्तकः ॥ ६२ ॥ राक्षसः कौ
 नपक्रव्याक्रव्यादोऽस्य पञ्चाश्रवः ॥ ६२ ॥ रात्रिचरो रात्रिचरः कर्तुरो निकाशा
 त्तजः ॥ यातुधानपुत्रजनेनैऋतो यातुरक्षसि ॥ ६३ ॥ प्रचेतावरुणाः पाशिया ॥ रामः ॥

दशाम्पनिरप्यति ॥ श्वसनः स्यर्शनो वायुर्मातरिश्वासदागतिः ॥ ६४ ॥ दध्ने
 गंधवहोगन्धवाहाऽनिलाशुगाः ॥ समीरमारुतमरुज्जगत्याणां समीरणा ॥
 नभस्वदातपवनपवमानप्रभंजना ॥ ६५ ॥ हृदि प्राणो गुदे पानः समा
 नो नाभिसंस्थितः ॥ उदानक्वाणुदेशोऽस्याघानः सर्वशरीरगः ॥ ६७ ॥ प्रा
 णो पानः समानश्चोदानव्यानौ च वायवः ॥ शरीरस्था इमे रंहस्तरसीतु
 रयस्यदः ॥ त्रयोधशीघ्रं त्वरितं लघुक्षिप्रमलं दुर्लभं ॥ सत्वरं च पलं दूर्गमं

॥ अको ॥ विलंबितमाधुच ॥ ६६ ॥ सततैनामनासंतसंतताविरतानिशं ॥ नित्यानवर
 ॥ ८ ॥ तानममपथातिशयोभर ॥ ७० ॥ अतिवेलभृशात्यथातिमातोगाठनि
 भरं ॥ तीव्रेकातनितानातिगाठवाटदठानिच ॥ क्लीवैशाप्राप्तसत्तेस्यात्रिष्टे
 प्रांसत्वगामियत ॥ अवेरस्यं वकसरोयक्षराहुसुकेश्वर ॥ मनुष्यधर्माधन
 दोराजराजोधनाधियः ॥ किन्नरेशोवैश्रवणाः पीलस्योनरवाहन ॥ ७१ ॥ रामः ॥
 यक्षोऽपिमेतविलम्बादपुण्यजनेश्वरः ॥ अस्मीद्यानं वैत्ररथपुत्रस्तुनलरुवरुण ॥

॥ ७१ ॥ कैलासस्थानमलकापुर्विमानंनुपुष्पकं ॥ स्यात्किन्नरकिंपुरुष
 सुदंगददनीमयुः ॥ ७१ ॥ निधिर्नासेवधिर्भेदापमशंखादयोनिधिः
 इतिस्वर्गवर्गः ॥ ॥ योदिवोद्वेष्टियामभ्रं व्योमपुष्पकमंवरम् ॥ तभीत
 दिक्षंगगनमनत्रंसुरदंतुखं ॥ १ ॥ वियद्विष्णुपदंवातपुंस्याकाशविहाय
 सी ॥ विहायसीऽपिनाकोऽपिपुरपिम्पानदवयम् ॥ २ ॥ आरापथोऽन्नरि
 संचमेघधाचमहाविलम् ॥ इतिव्योमवर्गः ॥ दिशस्तुककुभःकाशा

॥ अ को ॥

॥ १५ ॥

आशाश्च हरितश्च नाः ॥ १५ ॥ प्राच्यवाची प्रतीवेलाः पूर्वदक्षिण पक्षिमा उन्न
गदिगुदोवा म्यादिशत्रु त्रिषु दिग्भवे ॥ प्रत्यक्षं भवत्प्रतीचीनं प्राचीनं प्रा
भवं त्रिषु ॥ अवाग्भवमवाची न मुदीची न मुदग्भवम् ॥ इत्येव हिः पितृ
पतिर्नैऋतोर्वरुणो मरुतः ॥ ऊर्वेव ईशः पतयः एवादीनां दिशां क्रमात्
प्रेरावतः ॥ पुराणरीको वा मूलः कुमुदीननः ॥ पुष्पदन्तः सार्वभौमः सुजतीक
श्च दिग्गजाः ॥ १६ ॥ करिणी भुक् कपिला पितृः तानुपमाः क्रमात् ॥ ताम्र

॥ रामः ॥

॥ १६ ॥

कर्णाशुभदन्ती चान्ता वांजनावती ॥ १७ ॥ ^{वा} को वी वयं च पदिशं दिशोर्म
ध्ये विदिक्रियां ॥ ॥ अभ्यन्तरं त्वत्तरालं चक्रवालं तु मराडलं ॥ १८ ॥
अश्रं मेघो वारिवाहः स नयितुर्वलाहकः ॥ धाराधरो जलधरः स डित्वा नृवा
विदो सुभृत् ॥ घनजी मृतमुदिरजलमुद्गमयी नमः ॥ १९ ॥ कादचिना मे
घमाला त्रिषु मेघभवे श्रियां ॥ सन्नितं गजितं मेघनिधौ मेरुतितादि च ॥
संघाततद्गुहादि मेरावत् ॥ क्षणप्रभा ॥ तडित्मोदा मिना विषुच्च

अ को ॥
॥१०॥

चलाचपलाचपि ॥ स्फूर्जधुर्वज्रनिर्घोषे मेघज्योतिरिरम्भदः ॥ इन्द्रायुधं
ऋषभुस्तदेवम्भुरोहितं ॥ वृष्टिवर्षतद्विधाते वशाहावग्रहोसमो धार
संपातश्चासारशाकरोऽमुकणाः स्मृताः ॥ वर्जोपलस्तुकरकामेयछन्ने
हिडर्दिनं ॥ अत्रर्द्रावधायुंसित्वजर्द्रिपवारणं ॥ अपिधानतिरोधा
नापिधानः छादनानिच ॥ हिमांशुश्चतुर्माश्वतु इतुः कुमुदवाधवः ॥
विधुः सुधांशुः शुभ्रांशु रोषधाशोनिशापतिः ॥ अजोर्जेवातकः सोमोमो
मृगाक्षः कलानिधिः ॥ द्विजराजः शशधरोनक्षेत्रेशः क्षपाकरः कला ॥

॥ रामः ॥

॥ १० ॥

गुणोत्तमोभागो विष्णोस्त्रीमण्डलं त्रिषु ॥ भिन्नं शकलखंडेवाप्रस्येद्रोर्ध्वं
मेशके ॥ २२ ॥ चण्डिकाकोमुदीज्योत्स्नाप्रसादस्तुप्रसन्नता ॥ कलंकाको
लांछनंच विह्वलक्ष्मचलक्षणं ॥ सुखमापरमाशोभाशोभाकान्तिमुतिष्ठ
विः ॥ २३ ॥ अवश्यायस्तुनीहारस्तुवारस्तुहिनं हिमं ॥ आलेयं मिहिकाचा
थहिमानाहिमसंहति ॥ २४ ॥ शीतं गुणोत्तमदध्याः सुधीमः शिबिरीजडः ॥
गुणारः शीतलः शीतोहिमः सप्तान्ननिकृत्का ॥ २५ ॥ प्रवभौत्तानपादित्या

॥ अ को ॥

॥ ११ ॥

दगस्य कृमसंभवः ॥ मेत्रावरुणिरस्येव लोपामुद्रासधर्मिणी ॥ २० ॥ नक्षत्र
मृक्षंभंतारा तारकाप्युडवास्त्रियाम् ॥ राक्षायगोश्विन्यादि ताराअश्वसुग
श्विनी ॥ २१ ॥ राधाविशाखासुष्येनुसिध्यतिष्योश्रविष्टपा ॥ समाधनिष्ठा
सुः प्रौष्ठपदाभाडपदाः स्त्रियः ॥ २२ ॥ मृगशीर्षमृगशिरस्तस्मिन्नेवाय
हायणी ॥ इत्यलास्तद्धिरोदेशे तारकानिवसत्रियाः ॥ २३ ॥ रहस्यनिःसुरा
वायोंगाप्यतिर्विषणो गुरुः ॥ जीवभास्त्रिरसोवाचमतिश्चित्रशिखरिडनः ॥

शिवः

१५

धुकोदैत्यगुरुकाव्यउमनाभागवः कविः ॥ २४ ॥ अज्ञारकः कृत्रोभीमीली
हिताज्ञोमहासुतः ॥ रोहिणीयोबुधसौम्यः समोसौरिदनिश्वरी ॥ २५ ॥ नमस्तु
राजस्वभानु सौहिकीयीविधुंतुदः ॥ सप्रर्षयोमराचत्रिपुरवाश्चित्रशिखरिडनः ॥
राशीनामुदयोत्तमंतेतुमेषवृषादयः ॥ २६ ॥ सुरसूर्यायमादित्यकादशात्म
दिवाकराः ॥ भास्कराहस्करव्रक्षप्रभाकरविभाकराः ॥ भास्वदिवस्वत्सनाध
हरिदश्वोल्लरश्मयः ॥ विकर्तनार्कमात्रागडमिहिराकराप्रधराः ॥ पुमगिस्तर

॥ अको ॥

॥ २ ॥

शिर्मित्रवित्रभानुर्विभावसु ॥ ३१ ॥ विभावसुयहपतिल्लियां पतिरहर्ष
निः भानुर्हंससहस्रासुलपनः सवितारविः ॥ ३२ ॥ माठरपिंगलोदंद
चराडाशोः पारिपार्श्वकाः ॥ सुरसूतोऽरुणोऽनुरुकास्पपिगरुदाग्रतः ॥
॥ ३३ ॥ परिवेषस्तुपरिविरुपस्तूर्यकमराडले ॥ किरणोभ्रमयूषांसु गभ
लिष्टगिरश्मयः ॥ ३४ ॥ भानुकरोमराचित्रिपुंसयोदीधितिल्लियाम् ॥ ३५ ॥
सुः प्रभारुडचिदिभाः भावविशुतिदीप्रयः ॥ ३५ ॥ रोचिशोचिरुभेत्ता ॥ ३६ ॥

वेप्रकाशोद्योतभातयः ३४ कोष्पंकवोष्पंमन्दोष्पं कडष्पं त्रिषु तदति
त्रिमंतीक्षांस्वरंतदन्तगन्तव्यमरीचिका ३४ इतिदिचर्ग ॥ कालोदि
ष्टोप्यनेहापिसमयोप्यथपक्षतिः प्रतिपद्देद्रमेस्त्रीत्वेसदायास्तिथयोदयोः
॥ ३५ ॥ घस्त्रीदिनाहनीवातुल्कीवेदिवसवासरो प्रसूषोहर्षुत्वकल्पमुषः प्रसू
षमीअपि ॥ ३६ ॥ प्रभातंरुदिनात्तेतु सायंसंध्यापितप्रसुः प्राहपराहमध्या
ह्निसंधमथशर्वरी ३७ निशानिशधिनिरात्रिल्लियामाक्षरादाक्षयाः वि

अ को

भावरातमः स्विनोरजनीयामिनीतमा ७४ तमिस्रातामसीरात्रिज्योत्स्ना
चडिकयान्विताः आगामिवर्तमानाहयुक्तायान्विशिष्यक्षिणा ७५
गगारात्रनिशावह्यः प्रदीपोरजनीमुखम् अर्द्धरात्रनिसाथोदोदोयाम
प्रहरोसमो ७६ मयर्वसन्धिः प्रतिपत्पञ्चदशोर्चदत्तरं पक्षानौपंच
दशोदोपौर्णमासीतु पूर्णिमाः ७ कलाहीनेसातुमतिः पूर्णराकानिशाक
ने अमावास्यात्वमावस्यादर्शः सूर्येणुसंगमः ७२ साहयेतुः सिनीवाली

रामः

पक्ष

मानयेतुकलाकुरुः उपरागोयहोराज्यस्तेतिरोचसुस्त्रिच ७३ सोप
म्वोपरकौदावयुत्यातउपाहितः एकयोक्तापुष्पवर्तौ दिवाकरनि
शाकरो ७४ अष्टादशानिमेघास्तुकाष्टात्रिंशतुताः कलाः तामुत्रिंशक्ष
स्तेतुमुद्रुर्नोदादशास्त्रियं तेतुत्रिंशदहोरात्रः पक्षस्तेदशपंचच ७५ पक्षोप
वापरोभुक्तुस्तुलोमासश्चतावभो ७६ दोदोमाघादिमासौ स्यादनुस्तेर
यनंत्रिभिः अयनेद्वेगतिरुददक्षिणार्कस्यवत्सरः ७७ समरात्रिदि

अको

वेकालेविषुवद्विषुवंचतत् पुष्ययुक्तापूर्वमासापोषमासेतुयत्रसा ३८
नाम्नासपोषोमाघायासेवमेकादशापरे मार्गशिरसि सहा मार्ग आग्रहाय
णिकश्चसः पोषेतैषसहस्योदोत्तपामाघेथ फागुणि ॥ स्यान्नपस्यः फाल्गु
निकः स्यान्नैत्रे चैत्रकोमधु ॥ वैशाखे माधवोराधोज्येष्ठे शुक्लः शुचिस्त्वयं आ
षाढेश्रावणस्तु स्यान्नभाः श्रावणिकश्चसः सुतभस्यपोषपदभाद्रभाद्र
पदाः समाः ॥ स्यादाधिनक्षत्रोप्यश्वयुजोपि स्यात्तु कार्तिके वाकलो ज्यो

रामः
१४

कार्तिकिकोहेमन्तः शिशिरः स्त्रियां वसन्ते पुष्यसमयः सुटभिग्राह्य
पुष्यकः ११ निदाघ उल्लोपगम उल्लुक्कागमतपः स्त्रियां प्राचट्
स्त्रियां भूनिवर्षा अथ शरस्त्रियाम् १२ ॥ षड्माचतवः पुंसि मार्गशी
र्षा युगेः क्रमात् संवत्सरोऽवत्सरोऽदोहायनोऽस्त्री शरत्समाः १३ ॥
मासेन स्यादहोरात्रः पंचो वर्षे रादैवतः दैवे युगसहस्रे द्वे ब्राह्मः कल्पो त्रयो
वृणाम् १४ मन्वन्तरं तु दिव्यानां युगानामेकसप्ततिः सवर्तः प्रलयः कल्पः
क्षयः कल्पात्रयं ॥ १५ ॥ अस्त्री पुरुषमायाप्यापायं किलिषकल्प

मं कलुषं रजते नोपमं योऽरित उद्धृतं ४६ स्याद्धर्ममस्त्रियापुण्य
 श्रेयसीमुद्धृतं वृषः मुत्प्रातिः प्रमदो हर्षः प्रमोदामोदसंपदाः स्या
 दानन्दः भुगानन्दः शर्मशान्तमुखानिव निश्चयेयसंशिवं भडंकल्याणं मं
 गलभुभम् भावुकं भविकं भव्यं कशलक्षेममस्त्रियाम् शान्तवाथस्त्रि
 पुत्रव्यं पापं पुण्यमुखानिव निश्चयेयसंशिवं भडंकल्याणं मंगल मत
 स्त्रिकामवर्चिका प्रकाशमुद्यत्त्रजौ प्रशान्तवाचकान्यमूयेयभुभा

रामः
 १५

वहोविधिः देवंदिष्टभागधेयभाग्यं त्रानियतिर्विधिः हेतुर्नकारणं
 वाजं निदानं त्वादिकारणं १७ क्षेत्रज्ञात्मा पुरुषः प्रधानं प्रकृतिः
 स्त्रियां विशेषः कालिको वस्थापुण्यः सत्त्वरजस्तमः ४६० जनुर्जन
 नृजन्मानिजनिरुत्पत्तिरुद्भवः प्राणीतुचेतनो जन्मी जनुजन्तुशरीदि
 गाः २१५ जातिर्जातं वशमान्यं व्यक्तिमुद्यथगात्मता चित्तं तुचेतो हृदयं
 न्वातं हन्मानसं मतः इतिकालवर्गः २१ उद्भिर्मणीषाधिषराणाः धा
 प्रज्ञादीमुष्मा मतिः प्रक्षोपलक्षिष्वित्संवित्प्रतिपत्तुत्तन्निचेतनाः

अके।

धीधारणावतीमेधाः संकल्पः कर्ममानसं चित्ताभोगो मनस्कारश्चरासंख्यावि
चारणाः २५ अध्याहारस्तर्कदुहो विचिकित्सा तु संशयः संदेहो ज्ञापरो वा
थ समो निर्णयनिश्चयो मिथ्या दृष्टिर्नास्तिकता व्यापादो दोहचिंतनं समो
सिद्धांतराद्वांतो भ्रातिर्मिथ्या मतिर्भ्रमः संविदायुः प्रतिज्ञानं नियमाश्रवसंश्रवा
भंगाकाराभ्युपगममतिश्रवसमाधयः मोक्षो धीर्ज्ञानमन्यत्र विज्ञानं शिल्प
शास्त्रयोः मुक्तिर्केवल्यनिर्वाणश्रेयोनिःश्रेयसा मृती ॥ ६ ॥ मोक्षोऽयं १८

वर्गोऽथा ज्ञातमविद्याहंमतिः स्त्रियाम् रूपं रादोगंधरसस्पर्शाश्च विषया भूमी
१२ गोचरा इन्द्रिया र्थाश्च हृषीकं विषया इन्द्रियं कर्मेन्द्रियं तु पादादि मनो नेत्रा
दिधीन्द्रियः १८ तुवरस्तु कषायोस्त्रीमधुरो लवणकटुः तिक्तो लश्चरसाः पुं
सितद्वस्तुषडमात्रिषु १९ विमर्दोऽप्येपरिमलो गश्चेतनमनो हरे आपोदः
सोऽतिनिर्हारावाच्यलिङ्गत्वमाचुरात् २० समाकर्षणं निर्हारा सुरभिर्द्रा
गातर्पणः इष्टगन्धिः सुगन्धिः स्यादामोदी सुरववासनः २१ प्रतिगन्धि
स्तुर्गन्धो विस्त्रंस्य दमगन्धियत् पुष्कधुभ्रधुविश्वेत विरादश्चेतपाश

अको

गः १२ अवदातः सितो गौरो वलक्षीधवलोऽर्जुनः हिरिणाः पारागुवः पारागुः
रीषत्यागुसुधमरः १३ कृष्णे नीलासितश्यामकालश्यामलमेवका ॥ पी
तोगौरो हरिजभः पालाशो हरितो हरित् १४ रोहितो लोहितो रक्तः शोशाको
कनदक्षविः अवक्तरागस्वरुणाः श्वेतरक्तसुपाटलः १५ श्यावः स्या
कपिशो धूम्रधूमलौ कृष्णलोहिते कडारः कपिलः पिङ्गपिशमौ कडुपि
कृतौ १६ चित्रं किन्मीरकत्मा वरावलोताश्च कर्बुरे सुगोष्ठ्यादयः पुं
सिगुणिलिङ्गास्तुतदति १७ इति धीवर्गः ॥ ब्राह्मी तु भारती भाषा गीर्वा

रामः

१७

वाराणीसरस्वती व्याहारउक्तिर्लपितं भाषितं वचनं वचः १ अपभ्रं
शोपशब्दः स्याच्छास्त्रेशब्दस्तुवाचकः तिङ्मुवन्तचयोवाक्यं क्रियावा
कारकाचिता २ श्रुतिः स्त्रीवेदः आम्नायस्त्रयीधर्मस्तुतद्विविः स्त्रि
यामृक् सामयजुषी इति वेदास्त्रयस्त्रयी ३ शिक्षेत्यादिश्रुते रंगमों
कारप्रणावोसमो इतिहासः पुरावृत्तमुदानायास्त्रयः स्वरः ४
आचीक्षिकीदराडनीतिस्तर्कविद्यार्थशास्त्रयोः आख्यायिकोपलधा

अको

थाप्राराणंपंचलक्षणां ५ प्रवचकल्पनाकथा प्रवह्निकाप्रहेति
का स्मृतिस्तुधर्मसंहितासमाहृतिस्तुसंग्रहः समस्यातुसमासाश्वा
किंवदंतिजनश्रुतिः वार्ताप्रवृत्तिवृत्तांतउदंतस्यादथाहयः आ
ख्याहेअभिधानंचनामधेयंचनामच कृतिराकारणाहूनंसंहृति
वर्कभिःकृताः विवादोव्यवहारः स्याउपन्यासस्तुवाभुरव उपोष्टा
तउदाहारःशपनंशपथः पुमान् प्रभोयोगः उच्छाचप्रतिवाक्यो

रामः
१८

नरेसमे मिथ्याभियोगोऽभ्याख्यानमथमिथ्याभिर्शंसनम् १०
अभिशापः प्रणादस्तुशब्दः स्यादनुरागजः पशः क्रीतिः समजाच
स्तवः स्तोत्रंस्तुतिनुति आमेडितं द्विस्त्रिरुक्तमुच्चैः पुष्टं तु योषणा
काङ्कः स्त्रियांविकारोयः शोकभीत्यादिभिधनि अवर्णाक्षेपनिर्वा
दपरीवादापवादवत् उपक्रोशोजुगुप्साच कृत्सानिदाचगहरो
पारुष्यमतिषादः स्याज्जर्जनं त्वपकारगीः यः सनिदउपात्मभक्त

अको

त्रस्यात्परिभाषां १४ तत्रत्वाक्षादगायः स्यादाक्रोशोमैथुनं प्रति
स्यादाभाषणमालायः प्रलापोऽनर्थकं वचः १५ अनुलापो नुङ्
भाषाविलापः परिदेवनम् विप्रलापो विरोधोक्तिः संलापो भाषनं
मिथः १६ सुप्रलापः सुवचनमपलापस्तु निद्रवः संदेशवाचा वि
कस्यादाग्नेदास्तु निद्रुतरे ॥ रुशतीवागकल्याणी स्यात्कल्यातुधुभा
मिका अस्यर्थमधुरसान्तसंगतं हृदयंगमम् १८ निष्ठुरं परुषं या

रामः
१८

म्यमश्नालं मुवृत्तं प्रिये सत्येथ संकुलं क्लिष्टे परस्परपराहते लुप्रवर्गापि
दं गस्तं निरस्तं त्वरितोदितं २० अहं कृतमनिष्ठावमवद्रं स्यादन्तर्धकं अन
क्षरमवाच्यं स्यादाहृतं तु मृषार्थकं अथ श्लिष्टमविम्वष्टं वितथं त्वनृतं
वचः २१ सत्यं तथ्यमृतं सम्यगमूनि त्रिषु तद्वति शब्दे निनादनिनदध्व
निधानं रवस्वनाः २२ स्वाननिर्योषं निह्रीदनादनिः स्वाननिः स्वनाः
आरवारावसेरावविगावा अथ मर्मरः २३ स्वनिते वस्त्रपर्णानां भू

अको

षण्णातांशुशिञ्जितम् निकारगोनिकराः काराः कराराः करानमित्यपि वी
गायाः कः शिते प्रादेः प्रकागा प्रकरादयः * कोलाहलः कलकलस्त्रि
र्वावाशितंरुतम् स्त्रीप्रतिश्रुत्यतिधानेगीतंगानमिमंसमे २० इति
शब्दादिवर्गः ६ निषादवर्षभगाधारषड्जमध्यमधैवताः पञ्चमश्चे
त्यमी सप्ततन्त्रीकराठोत्थिताः स्वराः १ कोकलीतुकलेसुक्ष्मेधनीतुम
धरासुते कलोमदसुगम्भीरेतारोऽसुचेस्त्रयस्त्रिषु २ समन्वितल
यस्तेकतालोवीरानुवल्लकी विषन्त्रीसातुतन्त्रीभिः सप्तभिः परिवदिता

रामः

२०

ततंवीणादिकंवाद्यमानर्द्धमुरजादिकं वंशपादिकंतुश्रुतिरं कांशोताला
दिकंघनं चतुर्विधमिदंवाद्यंवादित्रातोयनामकं मृदंगामुरजाभेदादंका
लिंगोर्द्धकान्त्रयः स्याद्यशःपटहोटक्काभेरीस्त्रीडुंउभिः पुमान् आन
कःपटहोस्त्रीस्यात्कोणोवीणादिवादनं वीणादंडःप्रवालःस्यात्कक
भक्तप्रसेवकः कोलंवकस्तुकायोऽस्याउपनाहोनिबंधनं वाद्यप्रभेदा
डमरुमंडुडिडिमरूरराः मर्दलःपगावोन्येचमर्त्तकीलासिकासमे

अ को

विलंबितं दुर्लभं तन्मध्यं तत्त्वमोघोद्यनं क्रमात् तालः कालक्रियामानंतयः सा
म्यमथास्त्रियां ताराडवं नटनं नाद्यं लास्यं नृत्यं च नर्तनं तौर्यं त्रिकं नृत्यं
तवाद्यं नाद्यमिदं त्रयं भ्रुकं सश्रुभुक्रं सश्रुभ्रुकं सश्रुतिनर्तकं स्त्रीवेष
धारी पुरुषो नाद्योक्तौ गणिका कर्जुका भगिनी पतिरावुक्तौ भावो विद्वानथा
वुकः जनको युवराजकुमारो भर्तृदारकः राजा भट्टारको देवसत्तुता
भर्तृदारिकाः देवी कृताभिषेकायामितरा सुचभट्टिनी अत्रास्तरापमव

रामः
२१

धोक्तो राजशालास्तुरादियः अम्बामाताऽथवा लास्यादास्यार्यस्तुमारिषः
अत्रिका भगिनी ज्येष्ठानिष्ठानिर्वहणं समे हस्ते हस्ते हस्ताद्विनी चान्ते
टीसखिप्रति १५ अङ्गहारोक्तविक्षेपो व्यञ्जकाभिनयौ समो निर्वृते
त्वङ्गसत्वाभ्यां द्वे त्रिष्टाद्विक्रमात्त्विके १६ शृङ्गारवीरकरुणाकुतहा
म्यं भयानकः वीभत्सरो देववसाः शृङ्गारः भुविरुज्वलः १७ उत्साह
वर्द्धनी वीरकारुण्यं करुणा घृणाः कृपा दया रुक् पावदनुकोशोऽप्यथो

अ को

हसः ५८ ॥ हसो हस्यं ववाभसं विहृतं त्रिचिदं दयम् विस्मयोऽनुत्तमा
श्रयं वित्रमप्यथ भैरवम् ५९ दारुणं भाषणं भाष्यं घोरं भामं भयानक
म् भयंकरं प्रतिभयं रौद्रं दृग्गममात्रिषु २० चतुर्दशदरस्त्रासोभाति
भाः साधसंभयम् विकारीमानसोभावोऽनुभावोभावबोधकः २१
गर्वोऽभिमानोऽहंकारो मानश्चित्तममुच्यते दर्पोऽवलेपोऽवष्टम्भाश्चित्तो
द्वेकः स्मयो मदः अनादरः परिभवः परीभावस्तिरस्क्रिया २२ शीघ्रा

शमः
२२

वमाननावनावहेलमसूक्ष्णम् मन्दाक्षं ह्रीन्त्रपात्राडालज्जासापत्र
पान्यतः २३ क्षान्तिमिति निशाऽभिव्यानुदोषारोपोयुगोष्ठपि २४
वैरं विरोधो विद्वेषो मनुशोकौ तुलुकृत्स्त्रियाम् २५ कोपक्रोधामर्ष
रोषप्रतिघातकृत् क्रोधोस्त्रियो भुवौ तु चरितेशालमुन्मादश्चित्त
विभ्रमः प्रेमानाप्रियताहार्दप्रेमस्नेहो थदो हृदं इच्छाकांक्षासृ
हेहातृकांछालिप्ता मनोरथः कामोभिलाषस्तर्षभूतमहांछालः

अ को

सादयोः उपाधिर्नाधर्मचिन्ता पुंस्याधिर्मनसीत्यथा स्याच्चिन्तास्मृतिरा
धानमुक्तगणोक्तलिके समे उत्साहो धवसायः स्यात्सर्वार्थनतिशक्ति
भाक् कयटोस्त्रीयाजदंभोपधयश्चमकैतवे कुमृतिर्त्रिकृतिः शाखं
प्रसादोनवधानता कौतूहलं कौतुकं च कुतुहलं च कुतूहलं स्त्रीणां वि
लासं विदो कविभ्रमाललितं तथा ३१ हेलालीलेत्यपीहावाः क्रियाः शृंगा
रभावजाः द्रवकेलीपराहासाः क्रीडालीलाचनमच ३२ व्याजोऽपदेशो

रामः
२२

लक्ष्यं च क्रीडाखेलाचकूर्दनम् धर्मोतिदाघः स्वेदः स्यात्प्रलयो नष्टवेष्टना अ
वहित्थाकारगुप्तिः समो संवेगसंभ्रमो स्यादाकुपितकंहासः सोत्प्रासः स
मनाकस्मितम् मध्यमः स्याद्विहसितं रोमाञ्चो रोमहर्षणम् । क्रुदितं रुदितं
क्रुष्टं नृमस्तुत्रिषु नृभणं ३५ प्रविलाभो विसंवादे रिङ्गां स्थलतनं समे ॥
स्यान्निद्राशयनं स्वापः स्वप्नः संवेश इत्यपि ॥ ३६ तद्धी प्रमीलाभकतिभु
कुटिर्भुकुटिः स्त्रियाम् अट्टहिः स्यादसौम्येऽक्षि संसिद्धिप्रकृतिवि

अको

मे: ३० स्वरूपंचसभावश्चनिसर्गश्चाथवेपथुः॥कम्पोथक्षगाउद्धर्वा
महउद्धवउत्सवः ३८ इतिनायवर्गः अधोभुवनपातालवलिस
प्ररसातलम् नागलोकोऽथकुहरंसुषिरंविवरंबिलम् १ छिद्रंनि
व्यथनंरोकंरश्मंश्चभ्रंवपासुषिः गर्जीवटोभुविश्वभ्रेसरंध्रेसुषिरंत्रिषु
त्र्यंधकारोऽस्त्रियांधांततमिश्रंतिमिरंतमः धांतेगाटेधंतमसंधारोवत
मसंतमः विषकसंतमसंनागाःकाडवेयास्तदीश्वरः शोभोनतीवासु

रामः
२४

किन्नुमर्षराजोधगोनसे तिलित्तःस्यादजगरेवायुर्वाहसइत्युभौ भ
लगर्दीजलवालःसमौरानिलडंडुभी मालुधानोमातुलाहिनिर्मुक्तोमुक्त
कंचुकः मर्षःपृदाकभुजगोभुजंगोहिर्भुजंगमः आशविष्णोविषधर
श्चक्रीवालःसरीसृपः कुंडलीगुटपाचक्षुः स्रवाःकाकोदरःफरणी
दर्वकिरोदीर्घदृष्टोदंदश्रुकोविलेशयः उरगःपन्नगेभोगीजिस्रगःप
वनाशनः त्रिधाहेयंविष्मास्थादिफटायांतुफरणाद्योः समोकंचुकनि

अको

मोकौक्षेडमुगवलंविषं ८ पुंसित्तावेवकाकोलकालकटहलाहलाः
सोराष्टिकः शोलिकेयोवस्तपुत्रः प्रदीपनः १० दारदोवत्तनाभश्चविषभेदा
अमीनवः विषवैद्योतांगुलिको बालयास्याहिगुणिकः इतिपातालभो
गीवर्गः स्यान्नारकस्तुनरकोतिरक्षेडुगतिस्त्रियाम् तद्देदास्तपनोवा
वि माहारोरवरीरवाः १ संघातः कालस्तुत्रं चेत्याद्याः सत्तास्तुनारकाः
प्रेतावैतरणीमिधुः स्यादलक्ष्मीस्तुनिर्गृहिः २ विष्टिषाङ्गकारणा
तुयातनातीववेदना ३ पीडावाधाद्यथाऽऽखममानस्यंप्रसूतिजं

शतः
२५

स्यात्कष्टं कष्टमाभीतं त्रिष्वेषां भेद्यगमियत् इतिनरकवर्गः
समुद्रोद्विरहपारः पारावारः सरित्यतिः उदन्वानुदधिः मिधुः सरस्वा
नसागवोर्भावः रत्नाकरोजलनिधिर्द्यादः पातिरयापतिः तस्यप्रभे
दाः क्षारोदोलवणोदस्तथापरे आपः स्त्रीभूभिवावोरिसलिलं कम
लंजलं पयः कीलालममृतं जवनं भवनं वनं कवधमुदकपाथः पुष्करं
सर्वतोमुखं अभोर्गस्तोयपानीयं क्षारनागमुसंवरं मेघपुष्पं घनवसंति
पुष्टेऽप्यममयं ४८ भक्तस्तारकडुमिवास्त्रियावाविरथोर्मिषु महत्

लोलकलोलीयादावर्तः ४८ दृष्टतिविदुष्टताः पुमांसोविषु
 षः स्त्रियाम् वक्राणिपुटभेदाः सुभ्रमाश्च जलनिर्गमाः कृतं रोधश्चतारश्च
 प्रतीरंचतटं त्रिषु पारावारेपरावांवातायेषां तदन्तरम् द्वापोऽस्त्रिया
 मन्तरायं यदन्तर्वादिगाम्नाटम् भेगस्तं गडुमिर्वास्त्रियावाविरथोमिर्वा
 ५ महत्सूत्रोलकलोलीयादावर्तः ४९ दृष्टतिविदुष्टताः पुमांसोविषु
 षः स्त्रियाम् वक्राणिपुटभेदाः सुभ्रमाश्च जल
 निर्गमाः कृतं रोधश्चतारंचतटं त्रिषु ७ पारावारेपरावां

रामः
 ३६

तोयोत्थितं तस्युलिनं मैकतं मिकतामयम् निमद्वरस्तुर्जवालपद्मे ९
 म्नाशादकर्दभो ४९ जलेच्छासाः परिवाहाः कृपकस्तुविदारकाः
 नाव्यं त्रिलिङ्गनोत्तार्यस्त्रियानोत्तरशित्तारिः १० उडुपंतुप्तवः कोलः
 स्त्रीतोऽसुसरगांस्वतः आतरस्तवरापं स्यादद्रीणीकाष्टानुवाहिनी
 ११ सांयात्रिकः पोतवणिक्कर्गधारस्तुनाविकः नियामकाः पोत
 वाहाः कृपकोरुगादृक्षकः १२ नोकादराडः क्षेपणिस्पादरित्रं केनि

अको

पातकः अग्निः स्त्रीकाष्ठकुदालः सेकपात्रंतुसेवनं १३ लीवेऽर्धनावं
नावोर्द्धतातनौकेनितुत्रिषु त्रिष्ठागाधातुसन्त्रोक्तः कलुषीनक्तुआ
विलः १४ निम्नगभारुंगंभोरमुत्तानंतद्विपर्यये अगाधमतल
स्पर्शकैवर्तेदाशधावरो १५ आनायः पुंसिजालंस्याक्तुगामूत्रं
वित्रकम् मत्स्याधानीकुवेगीस्यादडिशंमत्स्यवेधनम् १६ वृष
रोमाहृषोमत्स्योमीनोवैशारिणीडजः विशारः शकुलीवाथगडकः श

रामः
२०

कुलाभकः १७ महत्त्रदंष्ट्रः पाठीनउलूयीशिथकः समो नलमीन
विलिचिमः प्रोक्षीतुसफलीदयोः १८ क्षुद्रागडमत्स्यसंघातः पो
ताधानमथोहृयाः रोहितोमहुरः शालोराजीवः शकुलामिमिः १९
निमिगिलादयश्चाथयादंसिजलजंतवः तद्देदाः शिथुमारोडशक्त
वोमकरादयः २० स्याकुलीरः कर्कटकः कूर्मेकमठककुप्यो या
होऽवहारोनेकलुकम्भीरोथमहिलता २१ गरदूषदः किंतुलको

अको

निहाकागोधिकासमे २२ रक्तपातुजलोकायांस्त्रियांभुम्भिलोकसः
मुक्तास्फोटस्त्रियांशुक्तिवांखःस्यात्कंधनास्त्रियां २३ क्षुद्रशंखाःशंखन
खाशंसूकाजलधुक्तयः भेकेमरादूकवर्षाभृशालूरप्रवदुर्गः २४
शिलागरपुपदीभेकीवर्षाधिकमहीउला मधुरस्यप्रियाभृंगातुनीमा
दीर्घघोषिका २५ जलाशयाजलाधारमजलाधनलोहद आहावसु
निधानंस्यादपक्वजलाशये २६ पुंसिवाधुप्रहीरूपउदयानंतुपुंसि

रामः

२८

वा नेमिस्त्रिकास्पवानाहोपुखवंधनमस्ययत् २७ पुष्करिण्यांतुखातंस्या
दखातंदेवखातके पद्माकरस्तडागोस्त्रीकासारःसरसीसदः २८ वेशंतपत्त्व
लंचाल्यसरीवापीनुदीर्घिका खेयंतुपरिखाधारस्त्वमसांयत्रधारणं २९
स्यादातवालमावालमावापेथनदीसरीत् तरंगिणीश्रीवलिनीतटिनी
इदिनाधुना ३० स्त्रोतस्वतीदापवतीस्त्रवंतानिम्नगापगा गंगाविष्णु
पदीजकुतनयासुरनिम्नगा ३१ भागीरथीत्रिपथगात्रिस्त्रोताभीष्म

अको

सूरपि ३१ कालिन्दीमूर्यतनया यमुनाशमनस्वसाः रेवातुनर्मदासो
मीनवामेकलकन्यकाः ३२ करतोयासदानारावाऊदामेनवाहिना श
तकुसुभुवुडिः स्याद्विपाशातुविपाटुस्त्रियाम् ३३ शोणोहिरण्यवाहुः
स्याद्विपाशातुविपाटुस्त्रियाम् ३४ कुल्याऽत्याकृतिमासरित् शरावती
वेत्रवतीचन्द्रभागासरस्वती ३५ कावेरासरितोऽन्याश्चसंभेदः सिधु
संगमः द्वयोः परागालोपयसः पदवां त्रिषु तूतरो ३५ देवाकायं

रामः
२८

सरघांचभवेदाविकसावरो सौगम्भिकंतुकहूरंहल्लकंरक्तसंधकम् ३६
स्यात्तुल्यलज्जवलयमधनीलाशुजन्मव इदीवरंचनालेऽस्मिन्निनेकुमुद
कैरवे ३७ शातुकमेषांकदः स्याद्विपाशातुविपाटुस्त्रियाम् जलनालीतु
शोवालंशोवलोऽधकुमुदति ३८ कुमुदिन्यांनलिन्यांतुविशिनापमिनी
सुखाः वापुंसिपयंनलिनमरविधमहोत्पलम् ३९ सहस्रपत्रंक
मलंशतपत्रंकशिशयम् पङ्केरुहंतामरसंसारसंसरहारुहं ४०

रक्तोत्पलं कोकनदं तालोनालमथाऽस्त्रियाम् नृणां लं विसमग्रादिकद
 घे वरुडमस्त्रियाम् ४७ विसप्रसूनराजीवपुष्करान्मोरुहाशिच पुरा
 रीकंसिताभोजमथरक्तसरोरुहे ४१ करहाटः शिफाकदः किञ्जल्कः
 केसरोऽस्त्रियाम् संवर्तिकानवदलं बीजकोशो वराटकः ५० कंसर्वीमदि
 कालधीशदादिसनाद्यकम् पातालभोगिनरकं वारिचैषां वसकृतम् ४४
 इत्यनरसिंहकृतौ नामलिङ्गानुसारेण स्वरादिकाण्डः प्रथमः साङ्गस्वसम

रामः
३०

पितः ॥ ॥ इति प्रथमकांडं शुभम् ॥ श्रीः ॥ वर्गः पृथापुरदमा
 भृदनेषधिमुगादिभिः नृवसक्षत्रविश्रुतैः सांगोपांगैरिहोदिताः १
 भूर्भूमिस्वलात्तजारसाविश्वम्भरास्थिराः धराधरित्रीधरणीक्षोणीज्या
 काशपीक्षितिः सर्वसहावसुमतीवसुधीर्वावसुंधरा गोत्राङ्गः पृथिवीपृ
 थीक्ष्मावनिर्मेदिनामहा मृन्मृत्तिकाप्रशस्नातुमृत्सा मृत्स्नाचमृत्तिका
 उर्वरासर्वशरपाद्यास्याऽपः क्षारमृत्तिका उज्जरातुषरीक्षावप्यन्याले

गोस्थलंस्थला समाने मरुधन्वा नो देहिला प्रहते समे ५ त्रिष्वथो जग
 तीलोकः पिष्टपंचवतं जगत् लोकोयं भारतं वर्षं शरावत्यास्तु योवधेः द
 देशः प्रादक्षिणः प्राच्यः उदीच्यः पश्चिमोत्तरः अत्यन्तोत्तरे देशः स्या
 मध्यदेशस्तु मध्यमः ७ आर्यावर्तः पुराणभूमिर्मध्यं विंध्य हिमालयोः
 नीवज्जनपदो देशः विवर्षीतु पवर्तनं त्रिधा गोष्ठा नड प्रायेन दान
 कलशमपि कुमुदा कुमुद प्रायेवेत स्वाच ऊवेतसे शावलः शादह

रामः
 २१

हरिते सजंवाले तु पंकिलः जलप्रायमद्वयं स्यात्सुसिकच्छत्रथा विधः १०
 देशो नयं वृक्षा वसपन्न व्रीहिपालितः स्यान्नुदीमातृकी देवमातृकश्च य
 थाक्रमम् १२ सुराणि देशे राजन्तान् स्यात्ततोऽन्यत्र राजवान् गोखंगो
 स्यात्तकंतं तु गोखीनं भूतपूर्वकम् १३ पर्यन्तम् परिसरः सेतुराली
 स्त्रियां पुमान् वामलूरश्च नाकुश्च वल्मीकं पुन पुंसकम् १४ अयनं
 वर्त्तमानं धियं धातः पदवा सृतिः सरणिः पद्मतिं धा वर्त्तये क पदीति

प

अको

च १५ अतिपथाः सुपथाश्च सत्यथश्चाविति १६ व्यधीडरधो
विपथो कदधाकापथः समा १६ अपथास्त्वपथंतुल्येष्टजाटकच
तुष्यथे प्राज्ञरंरभूयोऽधाकातारं वर्मिडर्गम् १७ गमूतिः स्त्रीकोश
युगंनत्वः किष्कचतुः शतम् ॥ यगठापथः संसरगांतत्पुरसोपनिष्कर
म् १८ यावाष्टथिवोरोदस्यो यावाभूमीचरोदसी दिवस्पृथिव्योग
आतुरुमा स्माल्वरणाकरः इतिभूमिवर्गः अथपुरवर्गः

शमः
३२

पूः स्त्रीपुशानगर्भो वापन्ननंपुटभेदनम् ॥ स्थानीर्यनिगमोऽन्यत्रयन्मूल
नगरात्पुवम् ॥ तच्छारवानगरंवेशी वेशाजनसमाश्रयः आपगास्तुनिषशा
यांविपाणिः पशपवीथिका रथ्याप्रतोलीविशिखास्याच्चयोवप्रमस्त्रियाम्
प्राकारोवरणाः सालः प्रावीनं प्राततां वृत्तिः ॥ भितिः स्त्रीकुचमेडुकं यद
न्नर्यस्तकीकसम् गृहंगेहोदवसितं वेशमसप्रनिकेतनम् ४ निशा
त्रपस्पसदनं भवनागारमदिरम् गृहाः पुंसिचभूमेवनिकायानि

लयालया॥ वासः कृदोदयोः शालोसभासंजवनं त्विदं ॥ चतुः शालमुनीनां
 तुपर्णाशालोजटोस्त्रियां ॥ चैत्यमायतनं तुल्येवाजिशालातुमंडुराः ॥ आवे
 शनं शिल्पशालाप्रपापानीयशालिका ॥ मठश्चात्रादिनिलयोगं जातुमदि
 राट्टहं ॥ गर्भागारं वासगृहमरिष्टं स्तूतिकाट्टहं ॥ वातायनं गवाक्षः स्यात्तं
 डोस्त्रीजनाश्रयः ॥ हर्षादिधनिनां वासः प्रासादी देवभूभुजां ॥ सो
 धीस्त्रीराजसदनमुपकार्योपकारिका ॥ स्वस्तिकः सर्वतोभद्रनंशा

रामः
 ३३

वर्तादयोपि च ॥ विहंदकप्रभेदाहिभवंतीश्वरसमनां स्वागारं भूर्भुजां मंत्रः पु
 रं स्यादवरोधनं भुवनांश्चावरोधश्च स्याददः क्षोममस्त्रियां प्रघाराप्रघरातिं
 दावहिर्द्वारप्रकोष्ठके गृहावग्रहणीदेहत्पंगरां चत्वरान्तिरे अधस्तादाहृणि
 शिलानासादारुपरिस्थितं प्रछन्नमंतर्द्वारं स्यात्पक्षद्वारंतुपक्षकः वली
 कनीवेषटलत्रांतेथपटलच्छदिः गोपानसीतुवउभीक्षादनेवक्रुदाहृणि क
 पोतपालिकायांतुविटंकं पुत्रपुंसकं ॥ स्त्रीदार्द्वारं प्रतीहारः स्यादितदिस्तुवे

अको

दिका॥ तोरगोस्त्रीवहिर्द्वारं पुरद्वारं तगोपुरं ॥ कूटं पृथ्वीवियद्वस्ति नखस्तस्मि
नधत्रिषु ॥ कपाटमवलं तुल्येतद्विक्रमं भर्गलं नना आरोहणं स्यात्सोपानं
निश्रोगोस्त्वधिरोगिणी ॥ सम्मार्जनीशोधनी स्यात्संकरोवकरस्तथा क्षि
प्रेमुखं निःशरणां सन्निवेशो निकर्षणं ॥ समौ संवसथ ग्रामौ वैशमभर्वास्तु
रस्त्रियां । ग्राम्यंतमुपशत्यं स्यात्सामसी मेस्त्रियाभुभे घोषआभीर
पत्नी स्यात्पङ्कजाः शवरालयः इति पुरवर्गः महाधोक्षि

रामः
३४

खविक्ष्माभट्टदहार्यधरपर्वताः अदिगोत्रगिरिग्रावाचलशैलशिलोच्चयाः
लीकालोकश्चक्रवाडस्त्रिकूटस्त्रिककुत्समो अस्तस्त्वचरमक्ष्माभट्टुद
यः पूर्वपर्वतः हिमवान्निषदीविन्ध्योमात्यवान्पारियात्रकः मल्लोम
लयमेताकः कैलाशः सानुमानपि ॥ कौंवीमन्दरईशानः किंभुकोविश्व
शेखरः गन्धमादनमन्यवहेमकूटादयो नगाः पाषाणाप्रसन्नरयावे
पलाश्मानः शिलादमन् कूटोस्त्रीशिखरंष्ट्रं प्रयातस्त्वतटोभट्टुः

अको

कटकोस्त्रीनितसोदेसुः प्रस्थः मानुरस्त्रियो उत्सः प्रसवगांवारिप्रवाहे
 निर्मरोमरः दरीतुकन्दरोवास्त्रीदेवखातविलेउहा गहरंगराडो
 लासुयुताः स्थूतोपरागिरेः खनिः स्त्रियोंकनः स्यात्पादाः प्रत्यज
 पर्वताः उपत्यकादेरासनाभूमिउर्ध्वमधित्यका धातुर्मनःशि
 लायदेगैदिकंतुविशेषतः निकृज्जकृज्जोवाक्तीवेलतादिपिहितोदरे
 शक्तिशैलवर्गः अटवरगापविपिनं काननंगहनंवनं महा

रामः
२५

रापमररापानीगृहारामासुनिष्कटाः १ आरामः स्यादुपवनं हनिमंवनमे
 वयत् अमात्यगणिकागेहोपवनेवृक्षवाटिका २ पुमानाक्राउमुधानं
 गतः साधारणंवरं स्यादेतदेवप्रमदवनमन्नः पुरोवितं ३ वीथ्यालिरा
 वलिः प्रंक्तिः श्रेणीलेखातुराजयः वन्यावनसमूहेस्यादङ्कुरोभिन्नवोद्भिदि
 ४ वृक्षोमहीरुहः शाखीविटपीपादपस्तनूः अनोकहः कुतः सालः
 पलाशीउडुमागमाः ५ वानस्पत्यः फलैः पुष्पादितम्यतिः औषधः फ

तैलउष्मा७

अ को

लपाकात्राः स्यादबंधः फलेग्रहिः ६ वन्धा फलोवकेशीव फलवात्फलिनः
फली ॥ प्रफलोत्कुलमं कुलमाकोषविकचसुताः ७ कुलवैतेविक
सितेसुवन्धादयस्त्रिषु स्यात्तुवस्त्रीकवः गङ्गाहस्वशाखाशिफः क्षुपः
८ अथकागडेतसुगुल्मोवस्त्रीतुवतनिलता लताप्रतानिनीवीरुहु
ल्लिकुलपमित्यपि ९ नगाधारोहउड्गायउडुधश्चोडुयश्चसः
अस्त्रीप्रकागडः रुधः स्यान्मूलाकारावधेस्तरो १० समेशाखातते

शमः
३८

रुधः शाखाशालेशिफाजटे शाखाशिफावरोहस्यान्मूलाचार्यगतालता ११
शिरोयं शिखरं वाना मूलं ब्रह्माग्निनामकः सारोमज्जासमोवकस्त्रीवल्कं वल्क
लमस्त्रियां १२ काष्ठं दार्विधनं त्वेधश्चमेधः समित्स्त्रियां निष्कुहः कोटरं वा
नावहनिर्मज्जरिः स्त्रियो १३ पत्रं पलाशं छदनं दलं पर्णं छदः पुमान् पट्ट
वोस्त्री किशलयं विस्तारो विटयो स्त्रियां १४ रक्षादीनां फलं सस्यं रत्नं प्रसव
वधनं आमो फलेशलादुः स्याद्दुष्क्रेवानमुभे त्रिषु १५ क्षारकोजालकं क्लीवे
कलिका कोरकः पुमान् स्याद्दुष्क्रेवानमुभे त्रिषु १६

अक्षो

स्त्रियः सुमनसः पुष्पं सुमनसं सुमम् मकरन्दः पुष्पदसः परागः सुमनोरजः
 ९० द्विहानं प्रसवे सर्वहरीतक्यादयः स्त्रियाम् आश्वत्थवैरावलाक्षने
 यगोधेयुदं फले ९१ वाहंतं वफले नचाजसुः स्त्रीजसु नाम्बदम् पुष्पे जा
 तिप्रभृतयः स्तलिंगाग्रीहयः फले ॥ ९२ ॥ विदार्या घातुमूलेऽपि पुष्पे क्ली
 वेपि पाटला वीधिद्रुमश्चलदलः पिप्पलः ऊज्जराशतः २० अश्वत्थेऽथक
 पिथेऽप्युदं चिथप्राहिमन्मथाः तस्मिन् दधिफलः पुष्पफलदत्तशठवपि २१

रामः
 (३)

उद्धमत्रुद्धुला यज्ञा को हेमडुधकः ॥ कोविदारेचमरिकः कुदालीयुगपत्र
 क २२ सप्तपेरी विशालत्वक शारदो विषमच्छदः आरग्वधेरानवृक्षसंया
 कचतुर्गुला २३ आरेवतं व्याधिया नक्तमालसुवर्णकाः सुर्जम्बीरे दत्तश
 ठं जम्भजम्भीरजम्भला २४ वरुणो वरुणः सेतुमिक्तशकः कुमारकः पुन्नागे
 पुरुषस्तु केशरो देववत्तमः २५ पारिभजो निम्बतरुर्मन्दारः पारिजातकः
 तिनिरीस्यदनेनेमीरथदुरतिमुक्तकः ७६ वज्रुरश्चित्रकृचाथदोपीतनक

अको

पीतनी आम्रातकेमधुकेतु गुडपुष्पमधुमौ ७७ वानप्रस्थमधुहीलौजल
लेत्रमहलकः पीलेयुडफलः जंसीताम्रसुगिदिसंभवे ७८ अक्षोहक
परालोहावक्त्राटेतुनिकोचकः पलाशौकिंधुकः परागोवातमोथोथवेतसे
७९ रथाश्रुपुष्पविडरशीतवानीरवज्जुला दौपरिव्याधविडलोनादेयोवा
सुवेतसे ८० शोभाश्रुनेशिपुताक्षगन्धकाक्षविमोचकाः रक्तोऽसौमधु
शिपुः स्यादरिष्टः फेनिलः समौ ८१ विल्वेशागिडित्वाशौलूयोमालूरश्राफ

रामः
३८

लावपि लक्षोजटीपकटीस्याम्ययोधोवक्रमाद्वटः ॥ ८२ ॥ गालवः शावरो
लोध्रजिराटसिल्वमार्जनी आश्रुतीस्मालोऽसौमहकारोऽनिसौरभः ८३
कुम्भीलूखलकंलीवेकौशिकोयुगुलः पुरः शैलुः श्लेष्मानकः शीतउदालो
वक्रतारकः ८४ राजादनप्रियालः स्यात्सत्रकदुर्धतः पटः गंभिरासर्वतो
भङ्गाकाश्मरीमधुपर्णिकाः ८५ श्रीपर्णाभिदपर्णाचिकाश्मर्यश्चाप्यथ
द्वयोः कर्कधूर्वदराकोलिः कोलंकवलफेनिले ८६ मोवीरंजदरंघोरठा

पथस्यात्वाउकंटकः विकंकटः सुवाहक्षोप्रीथिलोव्याप्रपादपि ८३ रेश
 वनोनागरंगोनादेयाभूमिजंतुका तिंतुकः स्फूर्जकः कालकंधश्चशितिसाव
 के ८४ काकेंडः कलकः काकपीलुकः काकतिंतुके गोलीटोडाटलोघंटापा
 लिर्मोक्षमुक्कको ८५ तिलकः क्षुरकः श्रीमान्समोपिबुलगावको श्री
 पर्णिकाकमुदिकाकुंभाकैटर्पकट्फलो ८६ क्रमुकः पट्टिकारव्यः
 स्यात्पटीलाक्षाप्रसादनः नूदस्तुष्टः क्रमुकोबलरापोबसदारुच ८७

रामः
 ३६

तलंचनापप्रियककदचास्तुहरिप्रियाः वारहक्षोऽरुक्करोऽत्रिसुखीभल्लान्त
 कीत्रिषु ८८ गदभागेकंदरालकपीतनसुपार्थकाः लक्षश्चतित्तिडीचिंचा
 त्तिकायोपीतसारके ८९ सर्जकासनबभ्रुकमुसप्रियकजीवकाः सालेतु
 सर्जकाशर्पाश्चकर्णकार्ये ९० नदीसर्जोवीरतरुहिरिदुःककुभोऽर्जुनः राजाद
 नः फलाधक्षः क्षीरिकायामथदयो ९१ ईगुदीतामसतरुभ्रजेंचर्मिष्टुत्त
 नो पिच्छितापूरणीमोवास्थिरायुः शाल्मलिर्दयोः ९२ पिच्छातुशाल्मली
 वेष्टेरोचनः कटशाल्मलिः चिरवित्त्वीनक्तमालः करजश्चकरज्जके ९३

अको

प्रकार्यः पूतिकरजः पूतिकः कलिमानकः ॥ करंजभेदाः षड्ग्रथो मर्कटघ्नारव
ह्वरी ॥ ८४ ॥ रोहोरोहितकः लोहशत्रुर्दाडिमपुष्पकः गायत्रीवालतनयः खदिरो
दत्तधावनः ८५ अरिमिदोविट्खदिरे कदरः खदिरोसिते सोमवक्रोऽप्यथ
व्याघ्रपुच्छगंधर्वहस्तकौ ८६ पराडउरुहृकश्चरुचकश्चिचकश्चसः वंबुः
पंचांगुलो मराडवर्धमानव्यडचकाः ८७ अल्पाशमीशमीरः स्याच्छमीसक्र
फलाशिवा पिशाडीतकोमरुवकः श्वसनः कदुहाटकः ८८ शल्पश्चमदनेश
कपादपः पारिभद्रकः भद्रशरुडुकिलिमपीतदारुवदारुव ८९ पूतिका

रामः

४०

५४

वृं वसन्तमुदेदारुगपथद्वयोः पाटलिः पाटलामोघाकावस्थालीफले रुहा
१०० कृष्णवृत्ताकुवेराक्षी श्यामातुमहिला ह्याः लतागोवदनी गुडाप्रिय
हुफलिनीफली १०१ विषक्तेनागधफली कारस्ताप्रियकश्चसा मराडक
पर्णेपत्रार्गेनटकद्वंद्वदुगादुकाः १०२ स्योनाकशुकनासक्षदीर्घवृत्तकुटन्नटाः
शोराकश्चारलौतिष्यफलात्वा मलकीत्रिषु १०३ अमृताचवयस्थाचत्रिलिङ्गस्तु
विभानकः नाक्षस्तुषः कर्षफलोभृतावासः कलिडुमः १०४ अभयावयथाप
थ्याकायस्थास्तनामृता हरितकीर्हेमवनीचेतकीश्रेयसीशिवा १०५ पीतडुःस

भके

रलः। सुनिकाष्टं चाधुमोत्पलः कर्णिकारः परिव्याधोलकुचोलिकुचोऽङ्कः १०८
पनसः कण्टकिफलो निवृलो हिजलोऽचुजः काकीऽम्बरिका फलुर्मलदूर्जघने
फला १७ अरिष्टः सर्वतोभद्रहिङ्गुनिर्यासमालकाः पितुर्मदश्च निम्बेऽथपि
क्षिताऽगुरुशिंशपा १०९ कपिलाभस्मगर्भासाशिशम्लुकपीतनः भण्डि
लोऽप्यथ चाम्पेयश्चंपको हेमपुष्पाकः ११० एतस्य कलिका गन्धफली स्या
दथ वेसरे वकुलो वंजुलोऽशोके समौकरकदाडिमौ १११ चाम्पेयः केसरो

रामः
४१

नागकेसरः काञ्चनाक्षयः ॥ जया जयन्ती तर्कारिता देवी वैजयन्तिका ॥ श्रीपरीमन्त्रि
मन्थः स्यात्कलिका गणिकारिका ॥ जयोऽथ कुटजः शर्की वत्सको गिरि मल्लिका
एतस्यैव कलिकेऽयव भद्रयव फले ॥ रुक्मपाक फला विन सुषेणाः करमर्दके का
लम्कश्च मालः स्यात्तापिकोऽप्यथ सिङ्गके ॥ सिङ्गवारेन्द्रमुरसौ निर्गुणोद्भासिकेत्य
पि ॥ वेणीगरागरा देवतां डोजी मृत इत्यपि ॥ श्रीहस्तिनातु भूरुण्डा नृणां भूम्नं
तुमलिका ॥ भूपदीशातभीरुश्च सैवास्फोटावनोद्भवा ॥ शोफालिका तु सुवहा
निर्गुणानीलिका वसा ॥ सिताऽमोभ्वेत मुरसा भूतवेष्यथ मागधी ॥ गणिः

कायुधिकाऽचक्षु मायीता हेमपुष्पिका ॥ ७१ ॥ अतिमुक्तः पुराङ्कस्याश्रमसतीमाध
 वीलगा ॥ सुमनामालतीजानिः मन्त्रलावनमालिका ॥ ७२ ॥ माध्वकुन्दरक्तकस्तु
 वधूजोवधुजीवकाः ॥ महाकुमारीतरङ्गिणरत्नानसुमहामहा ७३ तत्रशीरोज
 रवकस्तत्रपीतेकुन्दरक्तकः नीलीजित्तीक्ष्णदयोर्वाणादामीवार्तगतश्चसा ७४ मेरे
 यकस्तुतिगमिण्या तस्मिन्कुर्वकोऽरुणो ॥ पीताङ्गराकोजित्तीक्ष्णमहवरीद
 योः ७५ ओरदुपुष्पजवापुष्पवज्रपुष्पतिलस्ययत् ॥ प्रतिहामशतप्रामचराडा
 तहयमारका ७६ करवीरेकरीरेतुक्रकरयथिलावुभौ उन्नतः कितवोद्धतोधनू

रामः

४२

रः कनकाक्षयः ॥ ७७ ॥ मातुलोमदध्वास्य फलेमातुलपुत्रक ॥ फलपूरी
 वीजपूरीरुचकोमातुलुङ्गके ॥ ७८ ॥ समीरगोमरुवकः प्रस्यपुष्पः फ
 शिजकः ॥ अंवीरोऽप्यधपरगसेकटिज्ररुठेरको ॥ ७९ ॥ सिनेर्जकोत्र
 पाठीनुचित्रकोवह्निमंजकः ॥ अर्कीहवमुकाऽऽस्फोटगगरूपविकीर
 गाः ॥ ८० ॥ मन्दारशार्कपरिणत्र धुल्लेलर्कप्रतापसौ ॥ शिवमल्लीपाशु
 पतस्काशीलोतुकोवसुः ॥ ८१ ॥ वत्सादनीदिनरुहनीचनिक

अको

वृक्षादक्षादतीवृक्षरुहानीवत्तिकेत्यपि वत्सादनादिनरुहायुह्वीतन्नि
काऽमृता ८२ जीवतिकासोमवल्लीविशल्यामधुपर्गपि भूर्वादेवीम
धुरसासोरतानेननाम्बुवा ८३ ॥ मधुलिकामधुश्रेणीगोकर्णीधालुप
र्गपि ॥ पाठाचष्टाविद्रकर्णीम्भायनीश्रेयसोरसा ८४ एकाक्षालामाय
वेलीप्राचीनावनतिक्तिका कटुःकटुमराऽशोकरोहिणीकटुरोहिणी ८५
मत्स्यापित्ताकलभेदीचक्रांगीशकुलादनी आत्मगुप्ताजडाऽव्यगडाकटुरा

रामः
४३

प्राहवायणी ८६ ऋक्षप्रोक्ताशुकशिचिःकपिककुश्वमर्कटी वित्रो
पचित्रान्यग्रीधीद्वन्तीशम्वरीवृषा ८७ प्रत्यक्षश्रेणीसुतश्रेणीरराडा
मूषिकपर्गपि ॥ अपाजार्गःशेखरिकोधामार्गवमैयूरकौ ८८ प्रत्यक्षणी
केशपर्णी किशिहीरवरमज्जरी ॥ हज्जिकात्रासुरणीयमाभार्गीवासरायष्टि
का ॥ ८९ अङ्गारवल्लीवालेयशाकवर्वेश्वरधकाः मञ्जिष्टविकसाजिङ्गीसम
झाकालमेषिका ॥ ९० ॥ मल्लिकपर्णीभरुडीशिभरुडीयोजनवल्ह्यपि या
सीयवासोदःस्यशोधन्ययासःकुनाशकः ९१ रोदनीकच्छुगुनन्नासमु

डाताडगलभा पृथिवीपृथक्कणोचित्रपर्यङ्गवल्लिका २२ कोष्ट
 विन्नासिंहपृथक्कलशिर्षावनिर्गुहा निदिम्बिकास्यशीन्याधीनह
 तीकराकारिका २३ प्रचोदनीकुलीक्षुद्रादुःखशोराष्टिकेत्यपि ॥ नी
 तीकालाकीतकिकागामीणामधुपरिणामा ॥ २४ ॥ रञ्जनीश्रीफली
 तुत्थादोणीदोताचनीलिनी ॥ अवलुजः सोमरात्रीसुवल्तिः सोमव
 ल्लिका २५ कालमेवीकृष्णयलावाकुचीयूतिफल्यपि कृष्णपकु

गुरु
 ४४

पलंकपाविधुगधाश्वदंष्ट्रास्वाडकाण्डकः

त्यावैदेही मागधीचपलाकणा ९६ उषणापिप्यलीशीरडीकोलाथ
 कमिपिप्यली कपिवल्लीकोलवल्लीश्रेयसीवशिरः पुमान् ॥ ९७ ॥ च
 यंतुवविकाकाकचिन्वी गुञ्जेतुल्लसता ॥ गोकण्ठकीगोक्षुरको वनशृङ्गाट
 इत्यपि ॥ विश्वाविषा प्रतिविषातिविषोपविषाहृणा ९८ शृङ्गामहोषधं
 चाथक्षीरावीडुधिकेसमे ॥ शतमूलावकुसुताभीरुदिदीवरीवरी ॥ ९९ ॥ स
 यमोक्ताभीरुपत्रीनाशयणः शतावरी ॥ अहेरुथपीतदुकातेयकहमिद्रवः

दावपिचम्पचादारु हरिद्रापर्पणीत्यपि॥ वचोग्रगन्धाषड्गन्थागोतोमीश
 तपर्विका॥ १००॥ शुक्लाहैमवतविद्यमातृसिंहोतुवासका॥ वृषोटरु
 षःसिंहास्योवासकोवाजिदत्तकः॥ १०१॥ आम्कोटागिरिकर्णस्य
 विष्णुक्रान्तापराजिता इक्षुगन्धातुकाशेक्षुकोकिलाक्षेक्षुरक्षुराः॥ १०२॥
 शालेयस्याक्षीतशिवश्चन्द्रामधुरिकामिसी॥ मिश्रेयाप्यथसीकुण्डोवज्र
 मुकुत्तुहीगुडा॥ १०३॥ समन्तदुग्धाधोवेल्लममोघावित्रतरादुता॥ तनुल

रामः
 ४५

श्वरुमिघ्नश्च विडम्बुनपुंसकं॥ १०४॥ वलावद्यालकोघरागरवातुशानपु
 षिका॥ मृद्धीकागोस्तनीजाक्षाम्वाक्षीमधुरमेतिच॥ १०५॥ सर्वातुभूतिःसुवहा
 त्रिपुटात्रिहतात्रिहृत्॥ त्रिभराडीदेवनीश्यामा पालिंघोतुमुखेणिका॥ १०६॥
 कालामसूरविदला ईवडाकालमेविका॥ मधुकंतीतकंयष्टिमधुकामधुय
 ष्टिका॥ १०७॥ विदाराक्षारशुक्लेक्षुगन्धाकोक्षीचयाऽसिता॥ अन्याक्षारवि
 दारीस्यान्महाश्वेताक्षगन्धिका॥ १०८॥ लाङ्गलीशारदीतोय पिप्पलीशकुला

अको

दनी॥ खराधाकारवीदीपो मयूरोलोचमस्तकः॥ १०८ ॥ गोपीश्यामाशारि
वास्यादननोत्पलशारिवा॥ योग्यमृद्धिमिद्विलक्ष्यो वृद्धेरप्याह्वयाश्मे॥ ११० ॥
कदलीवाररावुघोरभामोचाधुमफला॥ काशीलामुद्रपरिणुका कमुद्राम
हेत्यपि॥ १११ ॥ वार्त्ताकीहिहूलीसिंहाभरणकीउः प्रधर्षिणी॥ नाकुलीसुर
सारासामुगधागधनाली॥ ११२ ॥ नकुलेष्टाभुजकाक्षीछत्राकीमुवहाच
सा॥ ११३ ॥ विदारीगधाधुमतीशालपर्णास्थिराक्षवा॥ ११४ ॥ तुण्डिकेशी

राम
४६

समुद्रात्ता कर्पासीवदरेजिह्वा॥ भारद्वाजीनुमावन्मा भृङ्गीतुत्राप्रभोवृषः ११४
गाङ्गेरुकीनागवलाकषाहस्वगवेधुका॥ धामार्गवोद्योषकः स्यान्मृहानालीस
पीतकः ११५ ज्योत्स्नीपटोलिकाजालीनादेयीभूमिजम्बुका॥ स्याद्वाङ्ग
लिक्यनिशिरा काकाङ्गीकाकनासिका ११६ गोधापदातुमुवहा मुमली
नालमूलिका॥ भृङ्गीविषाणीस्याङ्गीजिकादर्विकेसमे ११७ ताम्बूलव
ल्लीताम्बूलीनागवल्गापथदिजा॥ हरेगुरेगुकाकोतीकपिलाभमगुधिनी १८ ५

धर्मस्त बज्जाचार्य सुरत श्री महाबिहार

II-154

